

УДК 631.173:[631.15:65.011.4]

Проблеми технічного забезпечення аграрних підприємств в контексті підвищення їх конкурентоспроможності / Білоусько Т. Ю. // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 52(1025). – С. 7–12. – Бібліогр.: 5 назв.

В статье рассмотрено современное состояние технического обеспечения аграрных предприятий и определены основные проблемы обновления машинно – тракторного парка предприятий. Проанализирована взаимосвязь наличия материально – технических ресурсов и эффективности сельскохозяйственного производства. Обоснованы основные направления обеспечения аграрных предприятий сельскохозяйственной техникой с целью повышения их конкурентоспособности.

Ключевые слова: материально- техническое обеспечение, основные средства, сельскохозяйственная техника, амортизация, лизинг, аграрная политика, эффективность, конкурентоспособность.

The modern condition of the agrarian enterprises technical providing had considered and the basic problems of updating enterprises machine – tractor park had identified. Interconnection of materially – technical resources presence and agricultural production efficiency had analyzed. Basic directions of agrarian enterprises providing an agricultural technique with the purpose of their competitiveness increasing had grounded.

Keywords: materially – technical providing, fixed assets, agricultural technique, depreciation, leasing, agrarian policy, efficiency, competitiveness.

УДК 338.246.8:338.436

Н. В. БІЛОШКУРСЬКА, канд. екон. наук, доц., Уманська філія ПВНЗ «Європейський університет», Умань

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРОПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті вивчено зв'язок функціональної структури з основними функціями економічної безпеки підприємства. Визначено головну мету та основні цілі економічної безпеки підприємства. Досліджено особливості формування економічної безпеки агропромислових підприємств з позиції функціонального підходу. Виокремлено ресурсну, фінансову та інноваційну функціональні складові економічної безпеки агропромислового підприємства.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, функціональна складова, функція.

Вступ. Економічна безпека підприємства може трактуватися як стан його захищеності від негативного впливу чинників зовнішнього і внутрішнього походження, що досягається шляхом ефективного використання виробничих ресурсів, адаптації до змін, розробки та реалізації стратегічних напрямів розвитку для забезпечення стійкого функціонування та гармонізації власних інтересів з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища. Економічна безпека підприємства з одного боку є його внутрішнім станом, а з іншого – тісно пов'язана з безпекою галузі, регіону, національної економіки, зовнішньоекономічних взаємозв'язків тощо.

Аналіз останніх досліджень та літератури. Функціональний підхід у дослідженнях економічної безпеки підприємства досить поширений, оскільки передбачає її декомпонувати за функціональними складовими. Серед учених-

економістів, в працях яких досліджується функціональна структура економічної безпеки підприємства, слід виокремити Покропивного С.Ф., Гапоненка В.Ф., Камлика М.І., Ареф'єву О.В., Ортинського В.Л. та ін.

Мета досліджень, постановка проблем. Головна мета статті полягає в дослідженні особливостей та обґрунтуванні оптимальної функціональної структури економічної безпеки агропромислового підприємства.

Матеріали досліджень. Дослідження здійснено на основі монографічних та навчально-методичних джерел, наукових публікацій у періодиці тощо.

Результати досліджень. Одна з перших спроб дослідження функціональних складових економічної безпеки представлена у колективній праці на чолі з Покропивним С. Ф. [1, с.466-482], де виокремлено 7 складових: фінансову (досягнення найбільш ефективного використання ресурсів); інтелектуальну й кадрову (розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом); техніко-технологічну (рівень застосування технологій, що відповідають сучасним світовим аналогам щодо оптимізації витрат ресурсів); політико-правову (правове забезпечення діяльності підприємства і дотримання чинного законодавства); інформаційну (інформаційно-аналітичне забезпечення усієї діяльності підприємства); екологічну (мінімізація забруднення довкілля); силову (забезпечення фізичної безпеки працівників, керівників підприємства і збереження його майна) [1, с.468].

Необхідно зазначити, що переважна більшість дослідників стали послідовниками класифікації функціональних складових економічної безпеки, розробленої вказаним вище колективом авторів. Тому до основних функцій та функціональних складових економічної безпеки підприємства більшість науковців відносять наступні (рисунок).

З рисунку видно, що кожна функціональна складова економічної безпеки покликана виконувати відповідну функцію. Наприклад, фінансова функціональна складова економічної безпеки підприємства має забезпечувати його високу фінансову ефективність роботи, фінансову стійкість та незалежність. Дотримання економічної безпеки підприємства зумовлюється об'єктивно наявним для нього завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності [1, с.466].

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно керівництво і спеціалісти (менеджери) будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних факторів зовнішнього і внутрішнього середовища [1, с.466].

Отже, визначивши основні функціональні складові економічної безпеки, слід зазначити, що між ними існують тісні взаємозв'язки і, відповідно, вони

можуть взаємодіяти між собою. Проте, існують спільні дестабілізуючі фактори. До них відносять: стан підприємницького середовища, наявність сировинних і енергетичних ресурсів, розвиток комунікацій, кон'юнктуру ринку, стан конкурентного середовища, наявність вільних трудових ресурсів, рівень соціальної та політичної напруженості, криміналізацію господарського життя тощо [5, с.18].

Окремо варто зупинитися на особливостях формування економічної безпеки агропромислових підприємств з позиції функціонального підходу. Для агропромислових підприємств, крім традиційних семи функціональних складових, Бурляй О. Л. і Харенко А. О. виокремлюють ще енергетичну, що покликана знизити залежність підприємства від енергоносіїв [8, с.2105]. При цьому вони головною метою діяльності агропромислових підприємств визначають забезпечення енергетичної та продовольчої безпеки на регіональному і загальнодержавному рівнях [9, с.94].

Джерело: узагальнено автором на основі [2; 3; 4; 5; 6; 7]

Рис. – Зв'язок функціональних складових і основних функцій економічної безпеки підприємства

Ареф'єва О. В. та Кузенко Т. Б. вважають, що недоліками функціонального підходу є виокремлення значної кількості функціональних складових економічної безпеки (понад сім), та відсторонення від галузевої приналежності підприємства, в результаті чого нівелюється її безпосереднє призначення [10, с.17]. У зв'язку з цим, доцільно оптимізувати кількість функціональних складових економічної безпеки з урахуванням галузевих особливостей. Функціональні складові можна розглядати як набір основних інструментів для виконання функцій економічної безпеки підприємства.

Для класифікації функціональних складових агропромислових підприємств першочерговими, а тому найважливішими, на думку автора, будуть ресурсна, фінансова та інноваційна, які найбільш повно відображають їх галузеву приналежність. Є підстави вважати, що результати аналізу, оцінки та діагностики економічної безпеки агропромислових підприємств за запропонованими ресурсною, фінансовою та інноваційною функціональними складовими, найбільше відповідатиме її реальному стану, оскільки включатиме дослідження основних аспектів діяльності з використанням лише офіційних звітних даних.

Ведучи мову про ресурсну складову економічної безпеки агропромислових підприємств, слід зазначити, що у сільському господарстві найбільш важливим ресурсом є земля, природно-кліматичні умови, сировина, виробничі фонди; для переробних підприємств вирішальну роль відіграють сировинна база, персонал, основні засоби; для підприємств аграрно-промислового сервісу – основні засоби, трудові ресурси, інформація. У зв'язку з цим, ресурсну складову економічної безпеки агропромислових підприємств будемо розглядати з позиції захищеності та збереженості джерел формування ресурсних переваг, порівняно з конкурентами, що найкраще характеризує її призначення.

Фінансова складова економічної безпеки для агропромислових підприємств є так само важливою, як і для підприємств інших галузей народного господарства. Фінансова складова економічної безпеки є стрижнем стійкості і стабільності господарюючого суб'єкта, що забезпечує безперервність фінансування на всіх стадіях операційного циклу, захищеність фінансових інтересів власників, а також залучення і освоєння фінансових ресурсів.

Інноваційну функціональну складову економічної безпеки можна розглядати як основу для формування конкурентних переваг підприємства, що полягає у виробництві товарів вищої якості, ніж у конкурентів за рахунок використання нових способів і сфер реалізації виробничого потенціалу, впровадження технологічних новацій, використання ноу-хау, патентів тощо. Проявом дії інноваційної складової економічної безпеки є також збільшення номенклатури та асортименту продукції, активізація інвестиційної діяльності,

налагодження постійного інноваційного розвитку підприємства з урахуванням специфічних особливостей його роботи.

Висновки. Автором економічна безпека підприємства розглядається як внутрішній стан ресурсів підприємства, що забезпечує їх ефективне використання для стабільності діяльності та поступального розвитку, дозволяє усувати загрози, гармонізувати економічні інтереси з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища. При цьому економічна безпека досліджується крізь призму внутрішніх властивостей підприємства протистояти загрозам економічного характеру. Обґрунтовано, що для агропромислового підприємства оптимальною кількістю функціональних складових економічної безпеки є три – ресурсна, фінансова та інноваційна.

Список літератури: 1. Економіка підприємства : [підручник] / М. Г. Грещак, В. М. Колот, А. П. Наливайко, С. Ф. Покропивний (заг. ред.) та ін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с. 2. Гапоненко В. Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы / В. Ф. Гапоненко, А. А. Беспалько, А. С. Власков. – М. : Издательство «Ось-89», 2007. – 208 с. 3. Гончаренко Л. П. Управление безопасностью : [учебное пособие] / Л. П. Гончаренко, Куценко Е. С. – М. : КНОРУС, 2005. – 272 с. 4. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства : [навчальний посібник] / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с. 5. Економічна безпека підприємств, організацій та установ : [навч. пос. для студ. вищ. навч. закл.] / [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 544 с. 6. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с. 7. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : [навчальний посібник] / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2005. – 432 с. 8. Бурляй О. Л. Моніторинг напрямів підвищення енергетичної безпеки сільського господарства України / О. Л. Бурляй, А. О. Харенко // Економіка: проблеми теорії та практики : [зб. наук. праць]. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2011. – Вип. 265. – Т. 8.– С. 2104- 2115. 9. Бурляй О. Л. Маркетингові дослідження потенціалу виробництва ріпаку в контексті продовольчої безпеки регіону / О. Л. Бурляй, А. О. Харенко // Вісник Сумського НАУ : [зб. наук. праць]. – Суми, 2010. – Вип. 6/2(42). – С. 93-101. 10. Ареф'єва О. В. Планування економічної безпеки підприємств / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 170 с.

Надійшла до редколегії 28 09.2013

УДК 338.246.8:338.436

Особливості функціональної структури економічної безпеки агропромислового підприємства / Білошкурська Н. В. // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства – Харків: НТУ «ХП». – 2013. – № 52(1025). – С. 12–16. – Бібліогр.: 10 назв.

В статтю вивчена зв'язь функціональної структури з основними функціями економічної безпеки підприємства. Визначено основну мету та основні завдання економічної безпеки підприємства. Досліджено особливості формування економічної безпеки агропромислових підприємств з позиції функціонального підходу. Виділено ресурсну, фінансову та інноваційну функціональні складові економічної безпеки агропромислового підприємства.

Ключевые слова: економічна безпека, підприємство, функціональна складова, функція.

The article studied the relationship of the functional structure with basic features of economic security. The main purpose and main objectives of economic security are investigated. The peculiarities of the formation of agricultural enterprises economic security from the perspective of the functional approach. Singled out resource, financial and innovative functional components of the economic security of agroindustrial enterprises. Изд.:1 DBMS is drawn is developed.

Keywords: economic security, enterprise, functional component, function.